

ნიშნისა და სივრცის

საქართველოს მხარეთმცოდნეო ინსტიტუტი * LITERATURULI SAQARTVELO * ЛИТЕРАТУРУЛИ САҚАРТВЕЛО

21 ივნისი, 2013 წ.

№49 (3659)

ბათუმის 77-ე წელი

ფასი 1 ლარი

რიშო ამაშუკელი

საკრის ნახევარი

მიეფინება ცისკრის ზარი
მცხეთიდან ზედანს...
ის კი კრეფს იებს,
თხზავს კონებად
და წვეთებს აცლის...
– მიდის ფეხშველი
ჩემი კალმით ნახატი დედა –
– ტაძრის კედლიდან გადმოსული
დედოფლის ასლი!
გავს ეს სიზმარი
შეუცნობ და სევდიან ლოდინს,
ზედაზნის გზაზე მღერის წვიმა
ასკილის ტყეში...
მიყვები აღმართს
ჩემი მძიმე ცოდვების ლოდით,
და წინ მიმიძღვის დედაჩემი
ბზის ტოტით ხელში!..
– ბედი, უნდო და მარბიელი,
ბრმაა და ყრუა!
ასკილის ტყეში წყარო როა –
– იების რუა!..
რომ არა რწმენა, წამებულის,
ჯვარზე გაკრულის,
მე არა ერთხელ
სიცოცხლეზე ვიტყოდი უარს!..
... ასკილის ტყეში
წყარო ტირის ზედაზნის გზაზე,
ჩქეფს და ლიღინებს,
ნაღვინარი, ღარის ქვეშ დოქი...
ეს კი, კვლავ აფრქვევს, ყასაბივით,
უნმანურ ფრაზებს,
რადგან გაბედეს
და არ დადგენ მუხლებზე ჩოქვით!..

24 ივნისი – რიშო ამაშუკელის დაბადების დღე. ვულოცავთ!

შავი მთოვარი
გიშერივით ჩააშრა გუგას,
მაღე სიბერე
სამუდამოდ დაუშვებს ფარდას...
... გაქრა სიზმარი,
ედემიდან დავბრუნდი უკან,
ყოველდღიური ჯოჯოხეთის
მოღრეცილ კართან!..
როგორც ჭურჭელი,
სული სრულად გაავსო სევდამ,
ჩანს გიშერივით
შავი მთვარე თვალების ქრილში...
და მიპასუხე:
– რა განვალეხ უფრორე მეტად,
წერტილის დასმა,
თუ ღირსების დაკარგვის შიში???

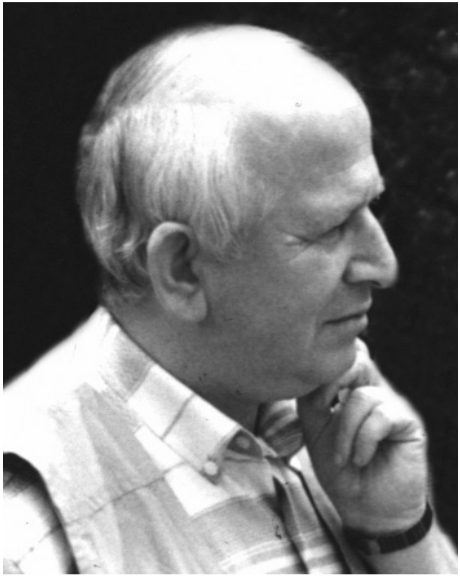
... „არა პურითა“...
ქართველობით განვიცდი შიმშილს!..
ან ნუშის ფშვინვით, შვენირით,
ველარ დავთვრები...
... და ჯიჯგნის მინას
უცხო თესლით მაძლარი ჯიში –
– მყრალი ხორხოცით
სასაფლაოს თხრიან აფთრები!..
– ჩანს,
საბოლოოდ აერიათ ამათ დავთრები!..
ხალხს, საარსებოდ,
დაუტოვეს ჰაერი მარტო...
თუმც შორით ისმის
გრივალების გრგვინვა ავდრებით,
გალობს შაშვი და
აყვავებულ ხეხილებს ათოვს...
და მახსენდება სიტყვა-სიტყვით
ეკლეზიასტე:
– „ვაი ქვეყანავ!
ბავში გიზის ტახტრევანს მეფედ!..
მრავალსიტყვაა,
ბრევი, ვისაც ბედი მიანდე...
დიდებულები
დილიდანვე ჭამენ და თქვლევენ“...
სად არა ერთი
გამოცდილი ფარსადანია,
სადაც ღალატი
საპატიოდ იქცა ხელობად!
უჭირავს ხელში ბორკილები
ნაკლულ მანიაკს,
– არის შიმშილი,
არის ცრემლი,
არის მკვლელობა!..

მაგრამ დადგება უსათუოდ
განკითხვის უამი,
აიზილება ყველაფერი როცა ტალახად!
– უარყოფელი სულიწმინდის,
ძისა და მამის,
დგას სანთლით ხელში,
პირჯვარს იწერს სხვის დასანახად!

მაჟრჟოლებს მარად
... „დაბინდული ქლიავის ფერი...“
და ხმა მთრთოლავი,
ღვთაებრივი მოხუცი მგოსნის!..
... შუა აპრილში მოდის თოვლი,
მოდის და მღერის,
და სველი ფიფქი
ალუბლების ყვავილებს კოცნის!..
უბეში მენყო
მობრდღვიალე იაგუნდები,
დღეს კი, მონვეთავს სიტყვა მღვრიე
სილით და ქვიშით...
– მონანიებას გვიან ვინყებ,
გვიან ვუნდები
მოახლოვებულ
მოქირქილე სიკვდილის შიშით...
– შემინდე, ღმერთო!
ნუ ჩამითვლი ნუნუნში ამას,
ჯვარწერილ სტრიქონს
ველოდები, ნიადაგ, დღემდე!..
მაგრამ, ვაი, რომ
გადავყევი სმასა და ჭამას,
და ტაძრის ნაცვლად,
უფრო ხშირად მარანში ვეგდე!..
დღეს ბაბილონში მიმათრევენ
ყელზე საბელით,
უნდათ ამთქვიფონ უცხო ჯილაგს,
ზნეს და საქციელს!..
– იღვრება წმინდა სამებიდან
სიბრძნის ნათელი!
და ამიტომაც
საბოლოოდ ვერ წამაქციეს!..
... აღარ ჭირდება ამას ახლა
ნოსტრადამოსი, –
– მგლები ძიგნიან საქართველოს
ცხვრების სამოსით!
– ფუი, ჩვენს ყოფას,
უარყოფილ კაცობას ჩვენსას!..
სხვაა პატრონი
სისხლით მორწყულ კარ-მიდამოსი!..

2007 წ. 21 აპრილი

თამაზ ღივიტიანი:

გაიღვიპეთ, გრიშა ბიძია, დეპოზი ვართ! ციკლიდან: სალამი, მარქსისტებო!

ძვირფასო მკითხველო!

წინამდებარე წერილი, ზუსტად, 25 წლის წინ დაიწერა! იმ დროში ამის გამოქვეყნება თავის განივად უდრიდა – მაშინდელი „ლიტერატურული საქართველოს“ რედაქტორი, ბატონი ელიზბარ ჯაველიძე ამ რისკზეც წავიდა! მე კიდევ, მის ავტორს, ჭკუა არც ადრე მომეკითხებოდა!.. თავად ეს წერილი კი, მხოლოდ იმ ერთხელ გამოქვეყნდა – შემდგომში, არც ერთ სხვა გაზეთს, ან ჟურნალს, ან თუნდაც რომელიმე კრებულს, ის აღარ გადაუბეჭდავს, – და, მიუხედავად ამისა მაინც, დღემდე შემორჩა მკითხველის მხეხიერებას!

ყოველ შემთხვევაში, სათაური მაინც! არადა, ამასობაში, კომუნისტური რეჟიმიც გაქრა თავის „საბჭოთა კავშირიანად!..“ მაგრამ მოვიდა ახალი „აჩრდილი კომუნიზმისა“ – საქართველოში „სააკაშვილის დროება“ შავი ნისლივით ჩამოწვა! დეპოზი ჩარჩენილი კაცის თუ ქვეყნის ბედს რაღა შეცვლიდა! საერთოდ კი, როგორც ჩანს, „დეპოს თემა“ ყველა დროში და ყველა ქვეყანაში, მარადიულია!..

გაიღვიპეთ, გრიშა ბიძია, დეპოზი ვართ! ახალი ციკლიდან: სალამი, მარქსისტებო!

ეს აღტაცებული შეძახილი, ციკლის სათაურად რომ გამოვიყენე, წარსულში პოპულარული სიმღერის („სალამი ჩიტუნებო!..“) განწყობით არის ნასაზრდოები!

რაკი სიმღერით დავინწყეთ, ლექსიც მოვაცოლოთ!

უფრო ზუსტად, პოეტის ის სტრიქონი გავიხსენოთ, რომელშიც ჩიტო, ჩიტო ნაცარას ეკითხებიან – „ვის უგალობ, ვისა?“

რასაკვირველია, ჩემს ოპონენტ მარქსისტებს მე მსგავს შეკითხვას ვერ დავუსვამ! – რადგან თავისთავად ცხადია, ჭეშმარიტი მარქსისტი მთელი სიცოცხლის მანძილზე – როგორც ტოროლა მზეს! – ისე უგალობს კაცობრიობის ნათელ მომავალს, კომუნიზმს, რომლის აშენებაც, კაცმა რომ თქვას, მგონი კიდევ დავაგვიანეთ!

დიდად ვწუხვარ! – სოციალიზმის ხარაჩოებს მიმდგარი ქართველი მარქსისტების ერთი ჯგუფი ძირითად საქმეს – კომუნიზმის თეორიულ მშენებლობას! – რომ მოვაცდინე და ამ უნიკალური საზოგადოების შექმნისთვის განკუთვნილ დროს ფუჭ კამათში ვატარებინებ!

როგორც ირკვევა, მათი დაინტერესების საგანი მას შემდეგ გავმხდარვარ, რაც ჩემი პუბლიკაციები: „რამდენიმე შენიშვნა...“ და „ლოზუნგების ქვეყანა“ დაიბეჭდა „ლიტერატურული საქართველოს“ ფურცლებზე.

დარწმუნებული ვარ, ნაფიც მარქსისტებთან კამათი ადვილი არ იქნება!

მით უფრო, ჩემისთანა კაცისთვის, რომელსაც ამ საკითხისთვის იმაზე მეტი დრო არ დაუთმია, რაც სასკოლო პროგრამით „ყაყიტას ქურდზეა“ გათვალისწინებული!..

ამის მიუხედავად, მზად ვარ, უთანასწორო ბრძოლაში, – როგორც დავით აღმაშენებლის მემკვიდრე იტყოდან – შთავრიალდე!

ცოტა შორიდან დავიწყებ!

ვისაც თბილისამდე მატარებელით უმგზავრია, არ შეიძლება, მის ყურთასმენას არ შემორჩენოდა ვაგონის გამცილებლის ხმის ჩახლქამდე მისული ყვირილი – გაიღვიპეთ, მცხეთაში ვართ!

მგზავრების ენაზე ეს იმას ნიშნავდა, რომ თბილისში შესვლამდე დარჩენილი ის რამდენიმე წუთი საქმიანად უნდა

გამოგვეყენებინა და ბოლო გაჩერებას მომზადებულნი შევხვედროდით!

გაფრთხილების მიუხედავად – ყოფილა შემთხვევა, – ზოგ გულარხინ მგზავრს პირდაპირ დეპოზი გაუღვიძია!

დაახლოებით ასეთი შთაბეჭდილება მრჩება მარქსიზმის სფეროში მოღვაწე იმ მეცნიერთა ნაწილზე, რომელთაც „კაცობრიობის სანუკვარ ოცნებაზე“ ფიქრში უკანასკნელი გაჩერება გამოპარვით და ბოლო სადგურის ნაცვლად თავი სავაგონო დეპოზი ამოუყვიათ!

ერთი ასეთი მგზავრი გახლავთ ამ წერილის ადრესატი, ბატონი გრიგოლ ბრეგაძე – ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი, მეცნიერების დამსახურებული მოღვაწე, პარტიის, ომის და შრომის ვეტერანი, საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ივ. ჯავახიშვილის სახელობის ისტორიის, არქეოლოგიისა და ეთნოგრაფიის ინსტიტუტის წამყვანი მეცნიერ-თანამშრომელი!

ეს – გრძლად! მოკლედ – გრიშა ბიძია!

ბატონი გრიგოლი, იგივე გრიშა ბიძია, ორთოდოქსი მარქსისტი! – დაახლოებით სამოცი წელი იქნება, რაც მარქსიზმს ეზიარა და ახლა მის შუქზე სკკპ ისტორიის ასწავლის უმაღლეს სასწავლებელში!

იყო აქტიური კომკავშირელი! იყო საქ. კპ ცკ-ის ლექტორი! იყო საქ. კპ თბილისის კომიტეტის ლექტორთა ჯგუფის ხელმძღვანელი!

იყო საქ. კპ ცკ-ის სექტორის გამგე! იყო ვ. ი. ლენინის სახ. თბილისის რკინიგზის ტრანსპორტის საინჟინრო ინსტიტუტის მარქსიზმ-ლენინიზმის კათედრის უფროსი მასწავლებელი, დოცენტი, ამავე კათედრის გამგე!

იყო საქ. მეცნიერებათა აკადემიის ისტორიის ინსტიტუტის უფროსი მეცნიერი თანამშრომელი და საპროფესორო ჯგუფის ხელმძღვანელი!

1967 წლიდან თითქმის დღემდე საქართველოს პოლიტექნიკური ინსტიტუტის სკკპ ისტორიის კათედრის გამგეც იყო!..

თავს არ გაცოდებთ!.. მაგრამ ამ კაცს ახლა მე უნდა ვეკამათო მარქსიზმის საკითხებზე!

სხვათა შორის, ამ სფეროში მთლად უცოდინარი არც მე გახლავართ! – „კომუნისტური პარტიის მანიფესტი“ თითქმის სამჯერ მაქვს წაკითხული!

ერთხელ – სკოლაში! მეორედ – უნივერსიტეტში!

მესამედ – აგერ ახლა, როცა „ლიტერატურული საქართველოს“ ფურცლებიდან „მანიფესტი“ – გავაკრიტიკე!

ამ პოლემიკაში ჩაბმის წინ ახლობლებმა მიჩიქეს, კიდევ ერთხელ გადამეკითხა, მაგრამ მე აღარ ვქენი – შემწენული მაქვს, ამ პატარა ბროშურას ვინც ბევრჯერ კითხულობს, უფრო იბნევა!

ა, მაგალითი! გრიშა ბიძია მთელი ცხოვრება ამ წიგნს კითხულობს, მაგრამ არა მგონია, იქიდან შინაარსი ჩემზე უკეთ გამოეტანოს!..

ვიდრე მე და ბატონი გრიგოლი ერთმანეთის პირისპირ დავდგებოდეთ და საბოლემიკოდ ქცეულ საკითხებს გავარკვევდეთ, იქამდე წესად მაქვს, მკითხველის თვალწინ გავარკვიო – ვის ვეკამათები!

ამჯერად ეს საკითხი, რაკი მისი „ნამსახურობის“ სია ჩამოგივალეთ, გარკვეულია! აქ მხოლოდ იმას დავამატებ, რომ მე, პირადად, მარქსიზმ – ლენინიზმის შრომებზე უფრო „ჭიპმიჭრილი“ კაცი საქართველოში არ მეგულეება!

ამიტომ ისღა დამრჩენია, ბატონ გ. ბრეგაძის რომელიმე ნაშრომი განვიხილოთ, საშუალება რომ გვქონდეს, მეტი წარმოდგენა შევიქმნათ ამ ერუდიტ პიროვნებაზე!

ჩემს ადგილას წესიერი კაცი ასეთ შემთხვევაში ბატონ გრიგოლის ბოლოდროინდელ ნაშრომს გაიხსენებდა, თორემ დრო ისეთია, გრიშა ბიძიას ნაწერები კი არა, გენიალური მარქსისა და ენგელსის „მანიფესტიც“ კი მოაძველა!..

ერთი-ორი თვის წინ საქართველოს ცენტრალური კომიტეტის ჟურნალში („პარტიული სიტყვა“, 18, 1989 წ.) რუბრიკით „ბედი ქვეყნისა, ბედი მომავლისა“ დაიბეჭდა გრიგოლ ბრეგაძის სტატია „ყველაზე სასარგებლო დამოუკიდებლობა“.

ყველაფერს ბედი ხომ უნდა! – ქვეყნის ბედის ამბავიც ბატონ გ. ბრეგაძის გასარკვევი გამხდარა!

და ისიც, ყოველგვარი მიკიბ-მოკიბვის გარეშე, როგორც საქმეში ჩახედულ კაცს ჩვევია, პირდაპირ სვამს კითხვას:

„როგორი დამოკიდებულებაა სასარგებლო საქართველოს თანამედროვე რევოლუციური და გარდაქმნის პირობებში?“

ამ კითხვის პასუხი რომ მეპოვა, აგერ, მეორე წელია ღამე სახლში წესიერად არ გამოთევია! – დავდივარ ბრიფინგებზე, მანიფესტაციებზე, მიტინგებზე..

არ გამომიტოვებია არც მთლად თავისუფლად მჯდომარე და არც თავგვერდ-გადაუტრიალებლად მწოლარე საპროტესტო აქციები..

და მაინც, გარკვეულად კაცმა ვერ მითხრა – როგორი დამოკიდებულებაა სასარგებლო დღეს ჩვენთვის!

ბატონ გრიგოლს კი ეს საკითხი კახნის გადანყვებულ ჰქონია თავის გუნებაში!

„აი, უმთავრესი კითხვა, რომელსაც გვინდა გავცეთ პასუხი“-ო.

ა, კაცი! – ვიყვირე გახარებულმა, ეს სტრიქონები რომ წავიკითხე, – რა კარგია, თითოთოროლა ბრძენი ადამიანი მუდამ რომ გვეყავს საქართველოში!

თუნდაც ბატონ გრიგოლის არსებობა რად ღირს! – ეს რა ურთულესი საკითხი გადაუჭრია ოჯახამენებულს!

როგორი დამოკიდებულებაა უმჯობესი საქართველოსთვის – მკითხეთ და გეტყვითო!

თქვენ აგამენოთ ღმერთმა, გრიშა ბიძია! – როგორ არ გკითხავთ!

და ის იყო, წასალინებლად გავამზადე სტრიქონები „ვის ჰყავს ბიძა ჩემისთანა...“ მაგრამ ერთ-ორ ისეთ ფრანგს მოვკარი თვალი, თქვენს მტერს, მე ელდა მეცა!

„ახლა აუცილებელია ეროვნული პოლიტიკის განახლება... გადაჭარბებული ცენტრალიზმის აღმოფხვრა და რესპუბლიკების სუვერენული უფლებების გაფართოება, მათთვის მეტი ინიციატივიანობისა და დამოუკიდებლობის მიცემა“.

ბატონო გრიგოლ, ჩემო კარგო ბიძია, მართლა გულწრფელად გჯერათ ის, რაც ახლა თქვით?!

„სწორედ ასეთი დამოუკიდებლობა, სსრ კავშირის შემადგენლობაში სრული თანასწორობის საფუძველზე გაძლიერება ყველაზე სასარგებლო და ყოველმხრივ ხელსაყრელი საბჭოთა საქართველოსთვის...“

ეეჰ, ჩემო გრიშა ბიძია, რავარც ახლა ამას მართალს ამბობ, ასე მართლად იარონ ამქვეყანაზე, ვინც „პარტიის ეროვნული პლატფორმა“ შეიმუშავა დღევანდელ ეტაპზე!..

სტუდენტებისათვის, მაგისტრანტებისათვის, დოქტორანტებისა და ამ დარგის მეცნიერთათვის მთელ მსოფლიოში.

ქართველი მეცნიერების სახელი უკვე გასცდა საქართველოს ფარგლებს, დღეისათვის გამოკვლევისადმი უცხოელ სპეციალისტთა დაინტერესება, მას სისტემატურად იწვევენ საზღვარგარეთის პრესტიჟულ სამეცნიერო კონფერენციებზე.

ამ მხრივ განსაკუთრებით საყურადღებოა ფესტოსის დისკოს აღმოჩენის 100 წლისთავისადმი მიძღვნილი პირველი საერთაშორისო კონფერენცია, რომელიც 2008 წელს ჩატარდა დიდი ბრიტანეთის ხელოვნების სამეფო აკადემიასა და ლონდონის სიძველეების შემსწავლელთა საზოგადოებაში. მსოფლიოში სახელგანთქმულ მეცნიერთა წინაშე გაა კვაშილავა წარდგა მოხსენებით – „კოლხური ოქროდამწვრობის ნიმუშის, ფესტოსის დისკოს ამოკითხვა“. კონფერენციის მონაწილეთა საერთო აზრით – „ამ ისტორიული საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციის გვირგვინი ქართველი მეცნიერის მოხსენება იყო“.

დღეს, როდესაც მეცნიერები საუბრობენ ქართველთა უძველეს კულტურასა და მის გავლენაზე ხმელთაშუა ზღვის ოთხი ათასი წლის წინანდელ და შემდგომი პერიოდის ცივილიზაციაზე, უპირველესად, გაა კვაშილავას აღმოჩენებს იშველიებენ და მას მონსენიებენ უდიდეს აღმოჩენათა გვერდით.

„თქვენი მოხსენება სრულიად გამორჩეული და განსაცვიფრებელი იყო“, წერს ცნობილი მეცნიერი, დოქტორი ჯ. აიზენბერგი.

„მკვიფარო დოქტორო კვაშილავა, მე წაგიკითხე თქვენი ნაშრომი. იგი ძალიან შთაბეჭდავია. ...თქვენ დაამტკიცეთ, რომ ფესტოსის დისკო არის კოლხური ოქროდამწვრობის ნიმუში. ...ამ ანტიკულტურის დროში თქვენი ნაშრომები არის მაცოცხლებელი ენერჯია. ...თქვენ ბრწყინვალე მეცნიერები ბრძანდებით“, ვერ ფარავს თავის აღფრთოვანებას კანადელი მეცნიერი, დოქტორი რ. მორიტი.

ეს ის ცნობილი მეცნიერი მორიტი, რომელმაც 2010 წელს მსოფლიოში ერთ-ერთ ყველაზე გავლენიან კემბრიჯის სწავლულთა გამომცემლობაში გამოაქვეყნა მონოგრაფია – „ქვეები, რომლებიც მეტყველებენ“, რომელიც მთლიანად მიუძღვნა გაა კვაშილავას ამ აღმოჩენას და ასკვნის: „გა კვაშილავა არის ის მეცნიერი, რომელმაც ახალი ხედვით შეცვალა და შეავსო უძველესი კაცობრიობისა და ცივილიზაციის განვითარების ისტორია“.

არსებითი და პრინციპული მნიშვნელობა აქვს თვით ბერძენი მეცნიერების აზრს ამ საკითხებზე. ცნობილი ბერძენი მეცნიერი ტ. კაფანტარისი საქვეყნოდ აცხადებს: „კოლხებს, რომლებიც მაშინ კრეტაზე სახლობდნენ შეუძლიათ არა მხოლოდ იოცნებონ, არამედ გაითავისონ ის, რომ ისინი ბატონობდნენ ხმელთაშუა ზღვაზე და იყვნენ იმდროინდელი მსოფლიოს ჰეგემონები“. უკე-

თესს მართლაც ვერაფერს ინატრებდა ქართველი. უკვე ნივთიერი და მატერიალური წყაროებით დადასტურდა ისტორიის მამის, ჰეროდოტეს 25 საუკუნის წინანდელი ნათქვამი – კოლხები მთელ სამყაროში არიან განფენილი, კოლხთა წინაპრები, პელაზგები და ეტრუსკები პირველნი ცხოვრობდნენ საბერძნეთის კუნძულებზე.

გა კვაშილავას ეს აღმოჩენა აუცილებელს ხდის გადაიწეროს მსოფლიო ისტორიის მრავალი გვერდი, არსებითად შეცვალოს ევროპაში ბერძნებადელი პერიოდის ისტორია, თავისი კანონიერი სახელი დაუშვებლად მინოსური კრეტის ცივილიზაციას, უფრო ინტენსიურად წარიმართოს კვლევითი სამუშაოები ქართველთა წინაპრების განსახლებისა და მოღვაწეობის შესახებ პირინეის, აპენინის ნახევარკუნძულებსა და ხმელთაშუა ზღვისპირა აზიის, ევროპისა და აფრიკის კონტინენტებზე.

გინაროდენ ქართველნი! მეცნიერულად განმტკიცდა ჰიპოთეზა, რომ ბერძნებადელი ევროპის ცივილიზაციის შემოქმედნი ქართველთა წინაპრები არიან და ეს ზოგადსაკაცობრიო მოვლენა სამყაროს ქართველმა მეცნიერმა, გა კვაშილავამ ამცნო.

„გმირს ყველაზე მეტად უნდა ქებანი“, ბრძანებდა დიდი კონსტანტინე. როდესაც სახეზეა ასეთი დიდი აღმოჩენა, ახლა უკვე დღის წესრიგში დგება საკითხი ამ მიმართებით მეცნიერთა და ფართო საზოგადოების აზრის კონცენტრირებისა, რომ იგი დროულად და სათანადოდ აისახოს ისტორიულ

ლიტერატურასა და სახელმძღვანელოებში; ინტენსიურად წარიმართოს მუშაობა არა მხოლოდ მედიტერიანულ სივრცეში, არამედ მსოფლიოს სხვა ქვეყნებში, სადაც კოლხთა ცხოვრებისა და საქმიანობის კვალი დღემდე შემორჩენილი; გამოიძებნოს ფინანსური და სხვა საჭირო რესურსები ამ სფეროში მომუშავე მეცნიერთა სპეციალური ჯგუფის შექმნისათვის, შესაბამისი მეცნიერული შრომების გამოცემისა და სხვადასხვა ქვეყნებში გასავრცელებლად, რომ იგი ხელმისაწვდომი გახდეს ყველა დაინტერესებული პირისათვის. აუცილებელია, რომ ამ საკითხებზე საქართველოში მოწვეული იქნას საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია, რომელშიც მონაწილეობას მიიღებენ მსოფლიო ისტორიისა და სიძველეთა კვლევის ცენტრების, აკადემიების, ინსტიტუტების, მუზეუმების, გამოცემლობების წარმომადგენლები, ცნობილი უცხოელი მეცნიერები და მეცნიერები.

აუცილებელია, რომ დაარსდეს მედიტერიანულ სივრცეში მცხოვრები პროტოქართულურ-კოლხური (პროტოიბერიული) მოსახლეობის კულტურის მეცნიერული კვლევა-ძიების ხელშემწყობი ფონდი.

ეს ყველა ქართველის, უპირველესად, შესაბამისი სახელისუფლო ორგანოების, ბიზნესმენების, საქართველოზე კაცობრიობის წარსულსა და მომავალზე ყველა დაფიქრებული კაცის მოვალეობაა.

დემურ ლაღანიძე

ბატონო თამაზ! – მოგესალმებით! მოხარული ვარ ყოველთვის, როცა ამის მიზეზი ჩნდება. სამწერლო სივრცე შემდგურულია და არცთუ სასიამოვნო სუნი ასდის, თუმცა დასაიმედებელიც ბევრია. მე ვიბრძობი ხმაურისა და ყურადღების მიქცევის გარეშე და ასე ვაპირებ გაგრძელებას. მართონს ასეულები იწყებენ და თითო-ორილა ადწევენ ფინიშს. იმის მიუხედავად, თვალში მოგდევართ თუ არა, ვადასტურებ – იყო დრო, ჟამთასეულს პარასკეობით ვითვლიდი. არ გადავაჭარბებ თუ ვიტყვი, რომ თქვენს დიდებულ გაზეთში არაერთი ბრწყინვალე გვერდი დაგებულა. გილოცავთ

ჩემი სიყმაწვილისა და აწ სიბერის გაზეთის აღდგენას. რაც შემეხება მე – უნდა გახართ! – ცოცხალი ვარ! გიგზავნით ერთ უბრალო, მართალ ნაცოდვილარს. მართალს იმიტომ, რომ მე ტკივილების გამოგონება არ მჭირდება, ზუსად ისე ვცხოვრობ, როგორც ჯანსაღი საქართველოს უღატაკესი ნაწილი!

ქრისტესმთავარი სიყვარულით
გოჩა ხარანაული

მისა ხელაშვილს (ანუ – მე დავილაღე)

ნაკლებად გახსენებენ ძმაო,
და უფრო ნაკლებად გიგონებენ!
შენ – ჭაბუკი მარადიული!
შენ – ნათლით მოსილი ფშაველი!
მე – ქალაქის არამშობლიური მტვრით შეურაცხყოფილი,
ორმოცდაათ წელს მიღწეული, შენი უმცროსი ძმა!
შენ მარადიულობით ,, დაღლილი!"
მე – დაღლილი სამყაროს ფუჭსიტყვაობით!
მე – დაღლილი მდგრადი განვითარების სიღარიბით!
მე – დაღლილი ჩემი შვილების სევდიანი თვალებით!
მე – დაღლილი დედის დაუღლეი ხელებით!
მე – დაღლილი გულგრილი მზის აბეზარი ერთგულებით!
მე – დაღლილი ცოლის გამხიარულებული სევდით!
მე – დაღლილი საკუთარი სიმძიმით!
მე დავილაღე შემოდგომის ცრუპენტელა სპექტაკლებით!
მე დავილაღე საათის უტიფარი უდარდებლობით!
მე დავილაღე შეთანხმებული ბრძოლებით!
მე დავილაღე დაგეგმილი მშვიდობით!
მე დავილაღე წინაპართა სამარეთა გუგუნით!
მე დავილაღე გამაყრებელი სიჩუმით!
მე დავილაღე ჩემი ნიჭიერების ტოქსიკურობით,
ჩემი მორჩილების თვალთმაქცობით,
ჩემი თავმდაბლობის მედიდურობით!
მე დავილაღე სიკვდილის ჭრელჭრულა სიბრძნით
და სიცოცხლის გაფანტული სკლეროზით,
სიყვარულის სადახლო სამსახურში ჩადგომით,
ძუძუების პროფესიული მოვალეობის გადამეტებით!
მე დავილაღე მერცხლების საგაზაფხულო ღალატით,
გვართა ღალადითა და ქვათა დამალობანით,
მე დავილაღე დაუძალღებელი ლეკვების ნკავ-ნკავით,
ბურვაკებისაგან შესანსლული თურაშაულით,
პანტის თანამდებობისათვის შეუფერებლობით,
მწყერზე ძალადობითა და

პატიოსანი ხეების შეშფოთებით!
მე დავილაღე ცრუ მენაგეთა გაცვეთილი ნისკარტებით!
მე დავილაღე ღვთაებრივის ,, ათასიანი" ქლეკით და
,, გამიზნულად" გამოლტილი არდაბრუნებით!
მე დავილაღე შეფაკული ღანვებით, სირცხვილის გარეშე,
ვულკანების თვლემით, გალაქტიკების ბუტიანობით,
დედამინის ეპილეფსიით , ზარების პროტესტით,
გულის მტკნარი შეუპოვრობით,
ცრემლების ცრუ ფილოსოფიით,
და ფილოსოფიის ღვანღმოსილი კლიმაქსურობით!
მე დავილაღე სისხლში მოცახცახე ტრაქტატების ჩურჩულით,
დაშვებული ხელებითა და აფშეკილი ფეხებით,
თვალეებში დამწყვდეული სულით და
გადამწვარი წყვილი ნათურით!
მე დავილაღე ჩემით, შენით, მისით,
ჩვენით, თქვენით, მათით!
მე დავილაღე აკინძული ბრუნვით,
ჩამწკრივებული სერიებით,
დარბაისელი ხარების კისრებიდან
გადმოყრილი უღლებით!
მე დავილაღე სენტიმენტალიზმის
გრამატიკული გამოლაყებით,
სისხლიდან დანრეტილი ირმების მხატვრობით!
მზარეულის მომლოდინე სანამლაგით!
და უარყოფილი დედოფლისგან
საკუთარი სისხლძარღვებით
შემოდობილი საქვეთინოთი!
მე დავილაღე ძვირფას მუხლებზე
შემშრალი სიყმანვილით !!!
ჩემით დაილაღა დაღლა,
და არა იმიტომ რომ
ოჩოპინტრე პოეტივით
მიგურთიმო ,, მაღლა" . . .
მე დავილაღე დროთა უწმანურობითა, და ჟამთასვლის ხრწნით,
წამების გულწრფელობით, ნუთების უმწეობით,
საათების თეატრალიზმითა და დღეღამეთა უპასუხისმგებლობით!
მე დავილაღე ა – რა – ფრიით !!!!!!!!

მეა ბაქრაძე

●
 გავყიდი ლერწმის ბნკარისფერ კაბას,
 მერე იმ ფულით გიყიდი ანბანს,
 როცა გადაშლი ცხოვრების დავთარს,
 თავად გაარჩევ მტყუანს და მართალს.
 მიხვდები ვინ ხარ, ვისი რა გმართებს,
 გავყიდი მძივებს, ვიყიდი სანთლებს
 და დაუკოცნი ღვთისმშობელს კალთებს
 შენი ამ ქვეყნად მოვლინებისთვის,
 განგებისა და უფლის ნებისთვის...
 გავყიდი ბეჭედს და დაგიმშვენებ
 ქართული ჩოხით განიერ ბეჭედს,
 ვიცი, რარიგად უხდებათ ბიჭებს
 ქართული სულის მოხდენის ნიჭი
 და მოგუგუნე დედო ზარების
 ხმა იდუმალი და ახლობელი,
 როგორც ჰაერი, როგორც მშობელი,
 წყალი, საკვები, მთები, ველები
 და მოამაგე თბილი ხელები...
 ჰო, რა თქმა უნდა, ძველთაძველ სკივრსაც
 გავყიდი, როგორც ლერწმისფერ კაბას
 და მოვუნათლავთ მეგობარს შვილსაც,
 სახელად ალბათ დავარქმევთ საბას.
 გავყიდი ალბათ (რომ მქონდეს) სახლსაც
 და თავი ქვასაც უნდა ვახალო,
 შენ რომ დაგჭირდეს და გაგიჭირდეს,
 შენს განკაცებას რომ მოვახმარო,
 მაგრამ ვერასდროს მე ვერ გავყიდი
 წინ რომ აღმიდგეს მთელი სამყარო -
 სულსა და სინდისს, მშობლიურ მიწას!
 რომ არ დამირჩე, როგორც ხიზანი
 შენსავ მამულში, რომ არ დაკარგოს
 სიცოცხლემ აზრი, აზრმა-მიზანი...
 ბოლოს და ბოლოს, გავყიდი წიგნებს
 მათთვის, ვინც ქვეყნად გზას ვეღარ იგნებს...
 მას, ვინც საკუთარ ღირსებას იცავს
 საგულდაგულოდ გადამალული
 გადასარჩენი უფლის შვილებით,
 იმედის ჭიგოდ შევეშვებლები...
 ის, ვინც საკუთარ ღირსებას იცავს,
 იცავს სიცოცხლეს რწმენას და მიწას...
 ჭირთა დათმენით და მოკრძალებით,
 სულთმოფენობის ღვთიურ ძალებით
 ვდგავართ სიცოცხლის სადარაჯოზე
 ჩვენ, საქართველოს ამორძალები!
 გავყიდი ლერწმის ბნკარისფერ კაბას
 და უსათუოდ გიყიდი ანბანს,
 მერე გიამბობ ჯადოსნურ ზღაპარს,
 ლექსს ნავუკითხავთ კახეთში პაპას...
 ჯერ რას გაიგებ ბარისას, მთისას...
 და იმედებით გაძედილ ქისას
 ბალიშქვეშ ვმალავ, გისწორებ საბანს,
 ხვალ უსათუოდ მოვნათლავთ საბას...

●
 ეძებ ოაზისს უდაბნოს ხვატში,
 მზის დაკოცნილი გენვის ტუჩები,
 არ ვიცი როგორ, მაგრამ თუ მაინც
 მაგ მირაჟებსაც გადაურჩები...
 დაგიბრუნებენ ჩემი ქალაქის
 ჩრდილჩახერგილი გრილი ქუჩები...
 მერე დაღლილი ჩიტუნასავით
 ჩემს აივანზე შეიყუჩები,
 რომ გათანგული სული მოითქვა...
 მე კი ჯერ კიდევ იმ სიტყვას ვეძებ,
 სამყაროს შექმნის დღიდან რომ ითქვა
 და ამ ცხოვრების უდაბნოეთში
 უგზო-უკვალოდ გაქრა, მოინთქა.
 ის, ვინც დაეძებს, იპოვის კიდევ,
 უკიდევანოს რომ გასცდეს კიდევ...
 უფალმა იცის, მხოლოდ და მხოლოდ,
 მაგ სუსტი მხრებით რა ტვირთი ზიდე...
 დროის წამმზომი ჩართულია
 და ახლა ვხვდები, რა რთულია
 სივრცის და დროის შეჯვრება...
 მხოლოდ ერთეულებს შეუძლიათ
 წამში მარადისის შეჩერება...
 როგორც სულის ხსნას მაცხოვრის ხატში,
 ეძებ ოაზისს უდაბნოს ხვატში...

შვილს ბიორგის

(ეგ ზიუპერის „პატარა უფლისწული“-ს ნაკითხვის შემდეგ)

„შეჩერდით ერთ ხანს, სწორედ ამ ვარსკვლავის ქვეშ და ყმანვილი თუ დაინახოთ, რომელიც იცინის, შეკითხვაზე პასუხს არ იძლევა და ოქროსფერი თმა აქვს, უთუოდ მიხვდებით ვინც არის იგი... და თუ ეს მოხდა, გთხოვთ მანუგეშოთ – შემატყობინოთ, რომ იგი დაბრუნდა“

ქუჩაში, ქალაქში,
 მტვერსა და ტალახში
 დავბრუნდი...
 არ ვიცი საიდან მოვედი,
 სად გაუჩინარდა ის ასტეროიდი,
 აქ ვინ მომიყვანა,
 ანდა ეს ქვეყანა
 რასა ჰგავს მითხარით,
 ეგება ამიხსნათ?!
 ამდენი ცოდვილი
 ვინ უნდა დაიხსნას?
 ხელები ჩასჭიდეთ,
 კაცებო, ერთმანეთს!
 პატარა პრინცივით
 თავზე არ დამესხას
 ის გველი, ღმერთმანი,
 კიდევ თუ დამგესლავს,
 ცას თვალზე ვარსკვლავი
 ცრემლივით მოსწყდება,
 დაცარიელდება
 სამყარო სრულიად,
 რადგანაც სიცოცხლე
 ნათლის ჩქერალებით
 დაღვრილ ვარსკვლავებად
 მოსული სულია...
 რომ მოვშინაურდე
 და გველის ნაკენი
 დიდი ხნის ნატკენი
 გულივით მომირჩეს –
 მოდით, ჩემს სახსოვრად
 დახატეთ ბატკანი,
 ჩაკეტეთ ყუთში და
 სანთლები აანთეთ...
 უდაბნოს ქვიშაში

პანანა მარცვალი
 გაბრწყინდა! შეხედე,
 მზესავით ანათებს...
 დაიქცა ქვეყანა!
 კაცებო, რას შვრებით?!
 როდემდე? – ხომ ხედავთ,
 ცეცხლს ეთამაშებით!
 ჩვენ მაინც დაგვინდეთ –
 უმწეო ბავშვები...
 რას შვრებით, კაცებო,
 კაცებო, რას შვრებით!!!
 ანგელოზებივით
 რომ შემოგლადლოთ,
 იქნება ერთხელაც
 ბატკანი დახატოთ...
 რწმენით რომ მომირჩეს
 ეს გული ნატკენი –
 დახატეთ ბატკანი,
 მომიშინაურდით...
 კაცებო, ხატებთან
 სანთლები აანთეთ!
 უდაბნოს ქვიშაში
 პანანა მარცვალი
 გაბრწყინდა!.. შეხედე,
 მზესავით ანათებს!..

●
*„დამრჩა სიზმრების თავსაბურავი
 და ვარსკვლავებით სავსე ვერანდა.“
 მ. მთვარელიძე*

დღეს ვერანდაზე მზე დანვეს თითქოს
 და ფერფლი მიაქვთ კუხით აქლემებს.
 დუმს მეიგავე და შველას ითხოვს,
 მზე-ჩანაცრული ღამეს ათენებს.
 დღეს უსამართლოდ დასჯილ ყრმასავით
 აყუდებულა კუთხეში სევდა,
 ღვთით ბოძებული წყალობასავით
 უსაზღვროებას, ზღვარს მიღმა ხედავ...
 დღეს შენი სუნთქვით გამთბარ ვერანდას
 ცა ვარსკვლავებით მოავარაყებს,
 თუმცა ბოლომდე მაინც ვერ ანდე
 დარდი სიტყვებს და იგავ-არაკებს.
 ყალბი ღიმილი, როგორც ნიღაბი,
 უმშვენებს სახეს მტერს და მოკეთეს,
 ისევ გადახმა სამოთხის ბალი,
 დიდოსტატს მკლავი ისევ მოჰკვეთეს!
 სიკეთის წიაღ, შხამი და გესლი
 სულ ხელუკუღმა შემოგაყარეს...
 დღეს დამიზნებით არავინ გესვრის,
 დღეს სხვა მიზანი უჯობს მოყვარეს!
 მაესტრო! ფარდა უკვე დახურეს...
 შენს ვერანდაზე კვლავ ზეობს ზეცა,
 დღეს მწუხრის ჟამიც მოვიმარხულე
 და ღამე ლექსებს ფრთებივით კეცავს!

●
ნახევრად ირონიული
 ავანტიურა მოგენატრა...
 ადრენალინის გარეშე
 ეს ცხოვრება ალბათ მოგწყინდა...
 ლომის ხახაში ხელს რომ ყოფდი,
 მაშ, რა გეგონა? –
 დაგიკოცნიდა?!

პოეზია, „ზაფხული“ გეორგი ნანიანი. ნაწყობი ნიღბების დღესასწაულიდან

შემსმტრელები, ტლანქნი და უკმეხნი

გაგვეცათ, გაგვეცათ!
 ვჭრით! ვჩეხთ! ვჭრით!
 ცხელ ოფლს ვღვრით!
 ცვივიან ხეები
 ვარჯებით ვეებით,
 თავში არ დაგვეცეთ,
 გაგვეცათ, გაგვეცათ,
 სხვა აღმართს შეებით!
 გვიცქერით აზიზნი
 ზიზლით და რა ზიზლით!
 ვყოფილვართ უწვრთნელნი,
 უშნონი, უზრდელნი,
 ჩვენს ოფლზე იცინით!
 სწორედაც მაგ ოფლით
 ბრძანდებით კმაყოფით,
 არ კვდებით სიცვიით.

პოლიშინელები, ანცები, თითქმის ბრანდები

ხართ ხვითქის მღვრელები,
 ბრიყვები, ბნელები,
 დადიხართ კაკვით,
 მორების თრაქვით.
 ჩვენ ჭკვიანები ვართ,
 დავდივართ ნებივრად.
 თუ რამე ტვირთი გვაქვს –
 ქუდი და ქურთუკი.
 სულ ჩირთი-ფირთი გვაქვს,
 ბაზრის წინ ყურყუტი.
 შიგ ბრბოში შევცვივით,
 ავტეხთ ალიაქოთს,
 ერთმანეთს შევცინით,
 ხალხი რომ წიოკობს,
 ხალხი რომ წიაქობს.
 ხვლიკივით გავსხლტებით,
 გარეგარ გავსხდებით.
 რაც რა შეგხვედრია
 ქება და გინება,
 ჩვენს თვალში ერთია,
 მხოლოდ გვეცინება.

მუქთამჭამელნი

დიდნო თუ მცირენო,
 ტყისმჭრელნო მარჯვენო,
 თქვენც, მენახშირენო,
 ხალხი ხართ საჩვენო.
 თქვენ თუ არ იქნებით,
 ჩვენც ვერას გავხდებით
 მაგ ჩვენი ლიქნებით,
 მდაბალი ნახრებით,
 ხმების მინაზებით,
 თავის კანტურებით,
 ხვეული ფრაზებით
 იკლიკანტურებით.
 ცეცხლი საზარია,
 ციდან რომ ეშვება,
 დაუსაზღვრავია
 მისი გავშვება.
 თქვენ კი მას ჯერ-ჯერზე
 ქურბში ათავსებთ,
 მზადდება კერძები
 ქვაბში თუ ლადარზე.
 ტაფებო, ქვაბებო,
 რა სუნი, რა გემო!
 ყოვლად გასაგები
 დაგვიძღვის ნადილი –
 პატრონთან ნაგემი,
 მუქთაზე, სადილი.

მთვრალი, თითქმის უგონოდ

მთვრალი ვარ და ვიყო მთვრალი,
 გავაბიჯო აცა-ბაცად,
 სიმღერებს და შვება-ხალისს
 თან მივიტან, მივალ საცა.
 გადამძალოს ძალმა ვისამ!

იმას ვიზამ, რასაც ვიზამ!
 ხელი ჰკიდეთ სავსე თასებს,
 აბა, შევსვათ! ესეც ასე.

მამკობს ცოლი მწარე-მწარით,
 ერთს არ გეტყვის სასიამოს,
 ვარ ჭინჭების საკიდარი,
 ცხვირს უბზუებს ჭრელა სამოსს.
 თქვეც, ჭინჭების საკიდარნო,
 მემთვრალენო ჩემო დარნო,
 გშენით სმაში სიკისკასე!
 კიდევ ერთი! ესეც ასე.

თუ მედუქნემ, დღესა მქისსა,
 ნისიაზე ამა მცესა,
 შევბრალდები ცოლსა მისსა,
 თუ ცოლს არა – მოახლესა.
 აბა, ჩქარა! ნუ ხართ დუნედ!
 ჭიქა შემომიჭახუნეთ!
 მაგ წკრიალის გლოცავთ ხმაზე –
 ესეც ასე! ესეც ასე!

ბოლო თასთან ბოლო ბრძოლამ
 ვხედავ, ხელიც მომიტავა.
 დამანებეთ ჩემთვის წოლა,
 მაინც ფეხზე ველარ ვდგავარ.

გუნდი

აბა, ძმებო, ნუ შედრკებით,
 ვიყოთ ლაღად, ვიყოთ შვებით!
 ეგ ძმაც მშვიდად მივათავსეთ
 სუფრის ქვეშ და – ესეც ასე!

(გამოდინ პეროლდისაგან გამოხმობილი ნაირ-ნაირი პოეტები – ბუნებისა თუ კარის მგოსნები, რაინდობის მებოტბენი, ეროტიკული თუ მისტიკური ნყოფის მე-ლექსენი. იწყება ქიში და გნიახი, ერთმანეთს სიტყვას არ აცლიან. ერთი მათგანი მაინც გამოსხლტება და რამდენიმე სიტყვის თქმას მოასწრებს.)

სატირიკოსი

ჩემი კალმის შესაფერად
 ერთი ჟინი მქონდა მუდამ –
 ისეთების თქმა და მღერა,
 რისი სმენაც არვის უნდა.

(ლაშისა და სასაფლაოს მგოსნები ბოდიშს ითხოვენ, რომ ახალგაზრდონილ ვამპირებთან უაღრესად სა-გულისხმო ლაპარაკს შეჰყვენენ, საიდანაც, შესაძლოა, სულ მალე ახალი პოეზია დაიბადოს. პეროლდი ამ საქმეს ამონურულად მიიჩნევს და ახლა უკვე ბერძნული მითოლოგიის პერსონაჟებად გადაცმულ ნიღბოსნებს გამოიხმობს. მათი მორთულობა ახლებურია, მაგრამ ძველს მისადაგებული და გემოვნებით შეთხზული.)

სამი გრაცია.

აგლაია

ვთქვა, გრაცია ნიშნავს რასაც?
 საბოძვართა შნოს და ლაზათს.

ჰეგემონე

რას ნიშნავს და იმის უნარს,
 სიხარულით შეხვდე სტუმარს.

ეფროსინე

რას ნიშნავს და კეთილ სიტყვას, –
 სიკეთისთვის მაღლი ითქვას.

სამი პარკა

ატროპოსი

უფროსი ვარ დათა შორის,
 დამევალა ძაფის დართვა,
 თუმცა დღემდე, გითხრათ სწორი,
 არა ვმჯდარვარ თითისტართან.

ძაფად შენნა ბედის ხაზი.
 სუფთად, არა ზიანებით,
 სელი გინდა ნაზად ნაზი.
 თითები და – ჭკვიანები.

გინა ცალდით, გინა წყვილდით,
 ნუ დარბიხართ ოლონდ ცეტად.
 ცოცხალ ძაფებს გაუფრთხილდით,
 ადვილია გასაწყვეტად!

კლოთო

მომაჩერეს მაკრატელი,
 იმის ნაცვლად, ძაფი ვართო.
 უფროსმა დამ ხანი მთელი
 ვერა ქნა რა სანაღმართო.

უგვანი და ყოვლად ფუჭი
 ქვეყანაზე ლაღად ავლო,
 დაამინა ხრაჭა-ხრუჭით
 სამზეო და სამომავლო.

მეც შემინდა იგივე სენი
 და, რომ აღარ ვცოდო კიდევ,
 ხრაჭა-ხრუჭებს დავეხსენი,
 მაკრატელი ბუდეს მიდევს.

შემოგლიმით გულგახსნილი,
 თქვენი დღე დგას, თქვენი ღამე,
 შეუმკრთალი გქონდეთ ღზინი,
 იამეთ და ითამამეთ!

ლესისი

მე ვარ, ვისაც აზრი მომდევს,
 საქმე მიმყავს შეუმცდარად,
 არ ჩქარდება არასოდეს,
 ნესს ანესებს ჩემი ჯარა.

მიხვევა მკედზე მკედი,
 უსკვნელად და უბურდველად,
 არსად – რამე უცაბედი,
 თავის რიგზე მიდენს ყველა.

მეც შემიდგეს ერთხელ ქარი,
 ეს ქვეყანა აბრუნდს მოვა.
 მოდის, მიდის ფეიქარი,
 ნართი მიაქვს მოსაქსოვად.

ჰეროლდი

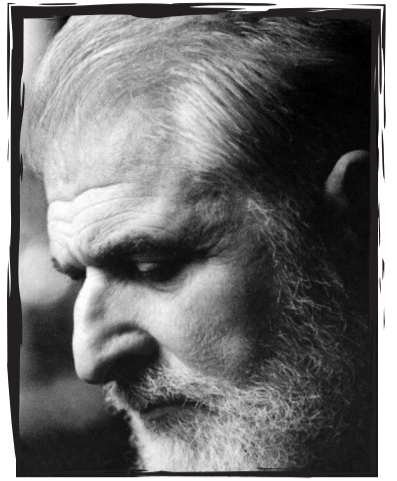
ვისაც აქ ახლა გამოვიხმობ, ვერავინ იცნობთ,
 გინდაც გულდასმით ნაგეკითხოთ ნაწერნი ძველთა,
 მათი დანახვა სასიკვდილოს იწვევდა ელდას,
 დღეს კი სასურველ სტუმრებადაც შერაცხოთ
 ვინძლო.

ფურიებს ხედავთ – არ ირწმუნებს ალბათ
 არავინ,
 ყმანვილქალები სათნონი და კეთილნი თვალად!
 მაგრამ, ვინც ენდოს, მაგ მტრედების იხილოს
 ძალა,
 ხელთ შემორჩება ასპიტები, გესლით მზარავი.

დღეს აქ, ნიღბების ამ ზეიმში, როცა საჩვენოდ
 თამამად ყბედობს თავის ნაკლზე ყველა რეგენი,
 წარმოდგებიან სრული სახით ალბათ ეგენიც,
 ანგელოზებად, არა მგონი, თავი გვაჩვენონ.

გერმანულიდან თარგმნა დავით წერეთლიანმა

ჩვენარად, ჩარსულთ, ჩვენარად!

გოგი ხარაბაძე

„მე რომ ძმანი მყვან სულეთსა, სამზეოს დასაფიცარნი!“
 — ამბობს უსახელო ხევსური ერთ დიდებულ ლექსში.
 მე მგონი, სიცოცხლე სიკვდილით იმიტომ „შვენობს“, რომ ეს არის ერთადერთი უტყუარი გზა, გაიგო, თუ რა არის მოყვასის სიყვარული.
 მიდიან და მიაქვთ ჩვენი ცხოვრების ნაწილი. მოგონებებში გადააქვთ სიცოცხლე, ძვირფასი და საამაყო.
 გვიტოვებენ გრძნობას, რომელიც მარტო სევდა და ტკივილი არ არის. ეს არის მათთან ერთად განვლილი ცხოვრე-

ბის შინაარსის განცდა, რომელსაც უბრალოდ ბედნიერებას ვუწოდებთ ხოლმე.
 მაშ, რა ჰქვია იმ გრძნობას, როდესაც ხვდები, რა ბედნიერება ყოფილა მათ გვერდით დოგმა და ერთმანეთისთვის გაღებული სიცოცხლის წილი.
 ხსენება მართალთა ქებითა აღესრულებიყო.
 ესე იგი, სიყვარულითა და რწმენით, რომ მათი ხსენება ჩვენში სიცოცხლის სახმილს აღვივებს.

ბატონი გიგა...

გიგა ლორთქიფანიძეზე საუბარი ფანტასტიკური რანევსკაიას სიტყვებით უნდა დავიწყო. ის ბრძანებდა, არ ვუყვარვარ რეჟისორებს, მეც მათ არსიყვარულით ვპასუხობ, თუმცა, როცა თეატრში როლებს არ მაძლევენ, ისეთი შეგრძნება მეუფლება, თითქოს პიანისტი ვიყო, რომელსაც ხელები მოკვეთეს... რთულია ეს ურთიერთობები – რეჟისორისა და მსახიობების – სამართებლის პირზე სიარულს ჰგავს, დიდ მოთმინებას, სულგრძელობას, ღირსებას, კაცთმოყვარეობას მოითხოვს... გიგა ლორთქიფანიძეს უყვარდა მსახიობი, ცოდა მისი დაფასება, ეტყობა ეს მის ნამუშევრებს, ოღონდ ბებია – მისი რეჟისურით აქვს ნათამაშები სესილიას, ასინეთაც. „მეტეხის ჩრდილში“ მისი დადგმულია, რუსთაველის თეატრში, სერგო ზაქარიაძე – მენაღე შაქროს როლში. რუსთაველის თეატრიც მისი დაარსებულა. მის, ოღონდ მივიწყებულ, შესანიშნავ სპექტაკლს გავიხსენებ, პოლიკარპე კაკაბაძის „კახაბერის ხმალს“. თავისი ხედვა ჰქონდა, ჩანაფიქრი, მაგრამ იმავე დროს, დიდ შემოქმედებით თავისუფლებას იძლეოდა, ნდობას უცხადებდა მსახიობს ჰაერით საჭიროს მისთვის. ალბათ, ამის შედეგია მთავარი თუ არამთავარი როლების ბრწყინვალე გალერეა მისი სპექტაკლებიდან თუ ფილმებიდან. კიდევ, საოცარი გუმანი, ალლო თუ ინტუიცია ჰქონდა ტიპაჟის არჩევისას, თითქმის უტყუარი...

თეატრში არ მოგვინია შეხვედრა. კინოში – ყოველთვის მეძახდა, ერთხელ უარიც ვუთხარი, ნამეტანი ნამუსგარეცხილი კაცის როლი შემომთავაზა, მე კი უკვე ყელში მქონდა ამოსული უარყოფითი როლების აღსრულება. ის ფილმი უჩემოდ გადაიღო და შემდეგზე დამიძახა. მივედი.
 — აბა, ახლა ვინ არის მოსაკლავი, მოსა... ნავი, გასაყიდი-მეთქი.
 გულიანად გაიცინა...
 — ამჯერად საქართველოო, მიპასუხა და ჩრდილო კავკასიელი ბეგის როლზე დამამტკიცა „ნიგნი ფიცისაში“.
 ერთხელ, ვეხუმრე, თქვენი დაღუპული ვარ, 35 წელი, მთელი საქართველო, კიკუ, კიკუს რომ მომძახის-მეთქი.
 მე რას მერჩი, ოთარ იოსელიანს მოჰკითხე პასუხი, იმან დაგლუპა „გიორგობისთვეში“.
 ნიჭიერი კაცი იყო, განათლებული, ჭკვიანი, იუმორითა და წინააღმდეგობებით აღსავსე, მხარში ამომდგომი, სხვისი წარმატებით გამხარებელი, სხვისი კარგის დამნახავი და დამფასებელი. მოღვაწე იყო,

საზოგადო მოღვაწე, ახლა ასეთები, თითქმის აღარ არიან...
 ერთხელ, სუფრასთან გვიანობამდე შევრჩით, საქართველოზე ვლაპარაკობდით, სიკვდილ-სიცოცხლეზე. სიკვდილი ყველას მინად გვაქცევსო, თქვა ერთმა, სიკვდილს თვალიც დადგომია, მთავარია, როგორ იცხოვრებ, რას დატოვებო, განაგრძო მეორემ, ყველა საქართველოს მინად ვიქცევითო, დაამატა მესამემ, მერე იმ მინას რომ დაიფიცებენ ჩვენ დაწავიარის ნაწილი გავხდებითო, დაასრულა არ მახსოვს, ვინ, შეიძლება ბატონმა გიგამაც, ასე ვეძახდი მას ბოლომდე, პატივისცემის დასტურად...
 მსუბუქი იყო მისთვის საქართველოს მინა...
 რატომღაც მასთან ერთად კიდევ ერთი დიდი კაცისა და მწერლის, რეზო ინანიშვილის გახსენება მომინდა.

კადრი ფილმიდან „ნიგნი ფიცისა“

კადრი ფილმიდან „დათა თუთაშხია“

რეზო ინანიშვილის საშუალებითი ფანქარები

„ლეჩკომბინატში“ მივედი მის სანახავად. ცუდად არ გამოიყურებოდა, ხასიათზეც მშვენიერზე იყო. გამომშვიდობებისას მაგიდაზე ფანქარი, ჩვეულებრივი ფანქარი შევნიშნე, ოღონდ ცოტა უცნაური. ბოლოზე პატარა, მოვარდისფრო საშუალები ჰქონდა მავთულით მიბმული. რა არის-მეთქი, დავეკითხე. ამით ვწერ. რაც მომწონს ვტოვებ, რაც არა და ამ საშუალებით იქვე ვანადგურებო, მიპასუხა.
 გამეცინა. ვერ წარმოვიდგინე, როგორ შეიძლებოდა იმ „არაჩვეულებრიობების“ წერა ამ უბრალო, პრიმიტიული, თვითნაკეთი „ხელსაწყოთი“?!

იმ დროს უცხოეთში მოგზაურობა ფუფუნება იყო. რუსთაველის თეატრი ხშირად დადიოდა გასტროლებზე. მოვაკელი ცოტა ჩემს დღიურ თექვსმეტ დოლარს და სამი „ფირმენი“ საშუალებიანი ფანქარი ვუყიდე...
 ... მაგრამ დამაგვიანდა, ვერ მოვუსწარი. დროც იყო არეული... და ამასობაში რეზოც შეუერთდა მარადიულ საქართველოს.
 დავრჩი ამ სამი საშუალებიანი ფანქრისამარა, თუ მის საოცარ პროზას არ ჩავთვლით.
 — ვერაფერი მომიხერხებია მათთვის, უკვე რამდენიმე წელია, წვავენ და აფორიაქებენ სულს, გულს, კარადას — სადაც მილაგია...
 ერთი პირობა, ჩემი საყვარელი პროზაიკოსებისათვის მინდოდა მეჩუქებინა. ისინი ზუსტად სამი არიან, მაგრამ ერთი კალმით წერს, მეორე საბეჭდი მანქანით, მესამეც, თქვენ წარმოიდგინეთ, საბეჭდი მანქანით, ოღონდ გაცილებით ძველით. გადავიფიქრე, არ დავამძიმო ბიჭები-მეთქი.
 ბავშვებისათვის ვერ გავიმეტე. საფლავზე წაღება გადავწყვიტე, მაგრამ ვერც ეს შეეძელი, შემეშინდა, ვილაც მანანაწალა რომ მისულეყო და, როგორც უბრალო ფანქრები, ისე წაეღო... ჰოდა, ვარ ამ გასაჭირში...
 ახალგაზრდა მწერლებისთვის მინდოდა მიმემართა, იქნებ ვინმე საშუალებიანი ფანქრით წერო, გამომეხმაურეთ-მეთქი...
 გავჩერდი.
 კომპიუტერის კლავიშებს ისე ათამაშებენ, როგორც რიხტერი — როილისას. ეგ არაფერი, ფანქრებს მოეწელება...
 ნიჭიერი კაცისთვის ფანქრების მიყიდვებიც არ დაილევა ამ დალოცვილ საქართველოში, ოღონდ რეზოსავით წერონ და...

„მიყვარს ყველაფერი ძველი, მიყვარს ყველაფერი სადა...“

საქართველოს მწერალთა ეროვნული აკადემია და გაზეთ „ლიტერატურული საქართველო“ რედაქცია ღრმა მწუხარებას გამოთქვამენ **გიგა ლორთქიფანიძის** გარდაცვალების გამო და სამძიმარს უცხადებენ განსვენებულის ოჯახს.

ეკა ქურსული

ნამი

დრო გაირინდა ნეტარ ნამებად და სარეცელად დაუნვა მზერას... ჰო, ამ ნამებად ღირდა ნამება, სიმარტოვის და გლოვის მოთმენაც! დასავიწყარში ნაზად მქარგავდა ლაბირინთები ვეება თვალთა და ტკბილ ბურანში გრძნობით მქარგავდა ნამი, რომელიც წლებს აღემატა. ნამი ნამია, სარეცელი - დრო მიჰქრის და ვრჩებით მოგონებებად...

იმ ნამებისთვის გმადლობ, უფალო, დასავიწყებლად რომ გვენახება!

ყალბი სიმშვიდე

უძირო თვალთაგან მიმზერს წარსული, ურცხვად მიმიშვლებს სულში ნამარხ, შეფუთულ ვნებას, ვგრძნობ, სადაცაა დაიმსხვრევა ყალბი სიმშვიდე, თუ ერთი ნამით გაგრძელდება მდუმარე მზერა.

ზედმეტი

მე გაუკვალავ თოვლში მივდივარ და ნაზად მათოვს... ვერაფერს ვხედავ, ვერავის ვამჩნევ, არავის ვნატრობ...

თეთრი ცხენები მიჰქრინან თოვლში, ღამე კენტიან...

ღმერთო, უშველე, ვინც მესამეა, ვინც ზედმეტიან...

მაზეიმე კვირტის აფეთქება!

როცა ქარი დამარცხდება მზესთან, როცა ყინულს ჩამოიდნობს მთები, დარიალის ჭიუხებში, თერგთან, ვით ირემი, ისე ავყვირდება!

ვიცი, მოვა ეს ძახილი შენთან, სანთელ-საკმელს არ ერევა გზები! არ შემრისხო, შესძელ პატიება, თორემ გული არ გეგონოს თერგი...

ოდეს ქარი დამარცხდება მზესთან, ოდეს ყინულს ჩამოიდნობს მთები, მაზეიმე კვირტის აფეთქება, შეერთება მაზეიმე ჩვენი!

დამარცხებული სიყვარული

დამარცხებული სიყვარული, ალბათ, სულ მალე დაემგზავრება თბილ ქვეყნებისკენ მქროლავ წეროებს...

საით წავიდე? ბელურასავით რად ველოდები კვლავაც გაზაფხულს, შეჩვეულ ბუდეს რატომ ვერ ვტოვებ?!

გიყვარდეს!

უნდა გიყვარდეს, რომ დედამინა გეჩვენოს ციციქნად!

ახედო ზეცას და აფრენის ძლიერმა ჟინმა აღმოდებული შენი არსება აქციოს ჩიტად!

უნდა გიყვარდეს, რომ დედამინა გეჩვენოს ციციქნად!

ვერ გავიმიტა

დღეს თვითონ ვუძღვნი ყვავილებს ჩემს თავს, შენ კი შორეულ ზმანებად დამრჩი... როგორ მსურს, წარსულს ჩაბარდეს ცრემლი, მომცილდეს ყველა ლაქა და დარდი!

არ შემიძლია, დავინყებას გადავულოცო ის, რაც მარგუნა წარსულში ბედმა. ახლა ჩემს ირგვლივ მრავალი დაძრწის, მაგრამ მე მაინც დავდივარ კენტად...

არ მინდა, ღმერთო, მასკარადები, არც ნაადრევად სულის სიბერე. თუმცა სწრაფად დაჭვნა ის ყვავილები... გადასაყრელად ვერ გავიმიტე!

ჩაბრუნებული პარლამენტი სხობაზე (სატირა დაწერილია ხელისუფლების ცვლილებამდე)

უმრავლესობის გაცხარებული დეპუტატი მესამე მიკროფონთან: - პრეზიდენტი კაცი, ადამიანი ამხელა ქვეყანას მართავს და იმის უფლება ალა-რა აქვს, რომ სრულფასოვანი სიამოვნება მიიღოს?!

ოპოზიციონერის წამოძახილი ჩაურთავ მესამე მიკროფონთან: - კი, მაგრამ ლიმიტი და პირთა წრე არ განვსაზღვროთ? მაჟორიტარების ბელადი პირველ მიკროფონთან: - ლიმიტი? რის მიხედვით? თქვენთვის შეიძლება ერთიც ბევრია, ვილაცისთვის სამიც ცოტაა! მთავარი აქ ლიმიტი და პირთა წრე კი არა, კანონპროექტში ჩადებულ პრინციპია. პირველი ის, რომ ქალს, რომელიც პრეზიდენტს მოეწონება, უფლება არა აქვს, უარი უთხრას, წინააღმდეგ შემთხვევაში, ეს მას ჩათვლება ქვეყნის სასარგებლო სამსახურისთვის განზრახ თავის არიდებად და დაეჭვმდებარება სისხლის სამართლებრივ პასუხისმგებლობას!..

წამოძახილი ოპოზიციის უკანა რიგებიდან: - ველარ გამოგვიშვია სახლიდან ცოლები! სპიკერმა ჩაქუჩით დააკაკუნა: - 30 წამი მხოლოდ პროცედურაზე! გთხოვთ, გამორთოთ მიკროფონები! გმადლობთ. გააგრძელეთ კანონპროექტის წარდგინება... ობერ-პოლკანი რიხიანად აგრძელებს: - პირველ პრინციპზე ჩემმა კოლეგამ უკვე ისაუბრა, რაც შეეხება მეორე დებულებას, იგი ეფუძნება როტაციის პრინციპს. იმისათვის, რომ მუდმივად ხდებოდეს სიამოვნების მიმნიჭებელ პირთა წრის ახალ-ახალი კადრებით ჩანაცვლება, რათა ხელისუფალს მოყირჩება არ დაემართოს და მისი ქმედითუარიანობა არ დაქვეითდეს და იმის გათვალისწინებით, რომ ჩვენი ქვეყნის რესურსები ამ თვალსაზრისით მწირია, რეგულარული საჰაერო რეისები დაინიშნება უკრაინაში, ბალტიისპირეთში, პოლონეთსა და დასავლეთ ევროპის სამ-სამ ქვეყანაში, კერძოდ, ესპანეთში, იტალიასა და საფრანგეთში... პრეზიდენტის სარეზერვო ფონდიდან უკვე გამოიყო თანხა. მინდა დაგამშვიდოთ, ის არც ისე გრანდიოზულია, როგორც თქვენ გინდათ წარმოაჩინოთ ამომრჩევლის წინაშე.

წამოძახილი უკანა რიგებიდან (სუპერ-ჯონდოს ხმას წააგავს): - ეს ხომ ქვეყნის გამასხარავებაა, ამის პრეცედენტი მსოფლიოს არც ერთ ქვეყანაში არ არსებობს! ობერ-პოლკანი უმალ შეჰყვებს: - აი, აქ ჩანს თქვენი არაკომპეტენტურობა! ჩვენი კანონპროექტი ჰაერიდან მოტანილი კი არ არის, იგი გარკვეულ ისტორიულ ფაქტებსა და წინამძღვრებს ეფუძნება. გავიხსენოთ ისრაელის ყველაზე დიდი მეფე სოლომონ ბრძენი, რომელსაც ოფიციალური მონაცემებით, 700 ცოლი და 300 ხარჭა ჰყავდა და სწორედ მისი მეფობის დროს ყველაზე აყვავებული ქვეყანა იყო ისრაელი. აღარაფერს ვამბობ სხვადასხვა სულთნებზე, რომლებიც უდიდეს იმპერიებს მართავდნენ... განა ისრაელში დავით მეფისა და ხეთელი ურიას ცოლის - ბათშებას და საქართველოში ლაშაგორგის და ველისციხელი ქალის შემთხვევა არ სცემს პასუხს ყველა თქვენ მიერ დასმულ შეკითხვას ლიმიტთან და პირთა წრის განსაზღვრასთან დაკავშირებით? სწორედაც, რომ ლაშა-გიორგი ყველაზე ტოლერანტული და პროგრესული ადამიანი იყო ქართველ მონარქთა შორის. აღარაფერს ვამბობ კლემპატრას სასიყვარულო კავშირებზე იულიუს კეისართან და მარკუს ანტონიუსთან. თანამედროვე მაგალითები გნებათ? გავიხსენოთ საფრანგეთის პრეზიდენტის ვალერი ჟისკარ დ'ესტენისა და „ემანუელას“ ვარსკვლავ სილვია კრისტელის, ჯონ კენედისა და მერლინ მონროს, ბილ კლინტონისა და მონიკა ლევისკის სასიყვარულო თავგადასავლები... (უმრავლესობას მიმართავს) ხო გახსოვთ, მონიკა?

მხიარული წამოძახილი მაჟორიტართა რიგებიდან: - მაგი, ლევისკის ასული იყო ხელიდან წასული! ობერ-პოლკანს „ატმასკა“ ესიამოვნა და უფრო აიქაფა ენა: - კოლეგებო, მაგის შეფასება მომავლის საქმეა, ამ შემთხვევაში არსებითი ისაა, რომ ჩვენ კანონპროექტს მყარი ისტორიული საფუძველი აქვს და იგი, ამ კონკრეტულ მოცემულობაში ქვეყნის სასიცოცხლო ინტერესებს შეესაბამება, რის გამოც მოგიწოდებთ, მხარი დაუჭიროთ მას!

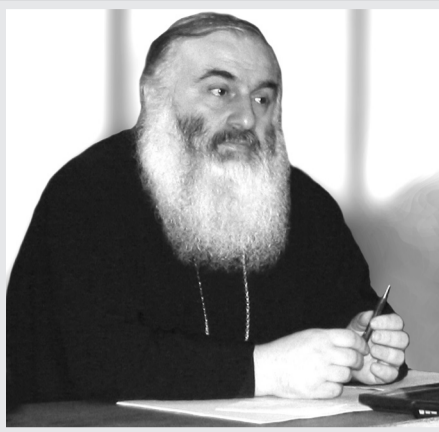
წამოძახილი (ისევ სუპერ-ჯონდოს ხმას წააგავს): - რა მხარი უნდა დაუჭიროთ, შენ ხომ არ... სპიკერი ჩაქუჩით ჩაერია: - კორექტულობისკენ მოგიწოდებთ! ვთხოვ მანდატურებს, ყურადღება მიაქციონ ცალკეულ გამოხტომებს!.. შეწყდა კამათი! მით უმეტეს, დარბაზში ქალბატონებიც არიან, ვფიქრობ, ისინი ჩვენგან მეტ პატივისცემას იმსახურებენ. ვერც პროცედურულ საკითხებზე ვეღარ ჩავიროთ! არა! გთხოვთ, ჩართოთ კენჭისყრის რეჟიმი! ყურადღება, მიმდინარეობს კენჭისყრა! დღეს, ჩვენდა სასიხარულოდ, ქვორუმი უჩვეულოდ მაღალია! ვაცხადებ კენჭისყრის შედეგებს: ას ათი ხმა ოთხის წინააღმდეგ, თავი შეიკავა ხუთმა დეპუტატმა, ხმათა უმრავლესობით...

ჩაქურტებული დეპუტატი დაფეთებული წამოძახებს: - მოიცა! ვერ მოვასწარი პულტზე თითის დაჭერა, ჩემი ხმაც დაამატეთ! სპიკერი სახეზე გაბადრული ლიმიტით: - გთხოვთ, დაამატოთ ბატონ ელდორადოს ხმა. გმადლობთ. მაშ ასე, გილოცავთ კოლეგებო, ას თერთმეტი ხმა ოთხის წინააღმდეგ, თავი შეიკავა ხუთმა დეპუტატმა - „საქართველოს კანონი „პრეზიდენტის გელფრენდების შესახებ“ მესამე მოსმენით მიღებული! (მთელი ძალით ურტყამს ჩაქუჩს!) გმადლობთ.

ოთარ ჯირკპალიშვილი

სადა უნდა დავიხდეთ სიტყვები პროლოგითა და ეპილოგით

უსაზღვროდ მიხარია, რომ ლაზარესავით აღმდგარი ჩვენი უსაყვარლესი გაზეთის „ლიტერატურული საქართველო“ ფურცლებზე თავის მცირე, პროზად დაწერილ, ძვირფასი თვლების მძივად ასხმულ ჩანახატებს აქვეყნებს მრავალმხრივი ნიჭის დიდებული პიროვნება, არქიმანდრიტი მამა ადამი (ერისკაცობაში – ვახტანგ ახალაძე).

ღვთის განუხრელ მსახურებას იგი, გამოჩენილი მედიკოსი, დოქტორი, ფუნქციონალური ნაშრომის („ბიოთექნიკა: გენეზისი, არსი, მერმისი“) ავტორი, ბუნებრივად უთავსებს ქართული სიტყვის თავყვანის ცემამდე მისულ სამსახურს. ზედმეტი თქმა იმისა, რომ ყოველი მისი ქმედება და ნააზრევი მთავარ ღირებულებას, უმაღლეს ზნეობას ემყარება.

შარშან მამა ადამი გამოსცა ლექსების მოზრდილი, ძალზე მნიშვნელოვანი კრებული „მარადისობის მონატრება შებინდებისას“, რომელმაც მკითხველთა ერთსულოვანი მოწონება და აღიარება დაიმსახურა.

პროლოგი

ხმა მინდა მოგანდინოთ, ხმა შუადღიდან.

თუ კაცის ცხოვრება ერთი დიდი დღეა, მე ახლა სწორედ რომ შუადღე მიდგას, მარტული შუადღე, როცა არც თავი არც თავი იცის და არც მთლად უმზობაა. ერთი სხივი მაინც გამოუპარება მოდარაჯე ღრუბლებს და გულში ჩამომხედავს. გული ბევრ რამეს იტყვს.

გებ თქვენც მომაპყროთ გულისყური და ჩემმა გულმა და თქვენმა გულმა ერთხანს ერთად წარმოთქვან ლექსად, გალობად თუ ლოცვებად ქცეულ ქართულ სიტყვათა ჯერი, ერთად ააბოძონოთ ქნარი ან შეეხონ ქარსა და დროის სულთა კლავიშებს, ან გაიხსენონ მომავალი – თუ რაგვარად უჩინარდება მზის დისკოსი ზღვასა და ცას შორის...

რამდენი რამ მაქვს სათქმელი. მინდა ხმა მოგანდინოთ, ხმა ჩემი ცხოვრების შუადღიდან. უფალო, შეგვეწიე...

სიტყვა პირველი

თოვლი და მინა

შუა გაზაფხულის ზარმაცი თოვლი ნელიად უფიცებს ცალ გვერდს გათამამებულ მზის სხივებს, სანამ მეორეს ჩრდილში ანებივრებს. თან გული ეწურება. წვეთ-წვეთად მოჰყვანავს ცელად ქცეული ფიფქები. კოხტა გორაკის მშვენიერება – გაზაფხულის ყვავილებით ლამაზი თოვლის სისხეცავე ისეა გატრუნული მარადისობაზე ფიქრსა და ლოცვაში, რომ ცხვირის ატუხულ აღსასრულს ზედაც არ უყურებს. განა მის თვალწინ არ გაქრა ხეობის თოვლი. იმას ტყის თოვლი მიჰყვას, მერე საყანე ფერდობების თოვლიც გაქრა. ახლა, ალბათ, სკოლის ეზოს თოვლის ჯერიც დადგა... რახანია, თვალდახუჭული იწვა გორაკის თოვლი და ითვლიდა დამდნარი ფიფქების წვეთებს... წვეთ-წვეთ-წვეთ... ყოველი წვეთი გორაკსა და

ამ წიგნში ცხადად გამოჩნდა რამდენი საქვეყნო ნუხილის, ტკივილის მატარებელია ეს მხურვალე მამულიშვილი (აფხაზეთის მოუნელებელ ტრადიციულ მასავით მძაფრად ცოტა ვინმეს თუ დაუწერია), მაგრამ მის სათნოებით მფეთქავ გულში ყველაფერს მშვენიერება, სიკეთე, მოყვასის უანგარო სიყვარული გადასწონის. ასევე ცოტა მეგულება ამქვეყნიან მასავით უფაქიზესად რომ გრძობდეს და განიცდიდეს „მინის პოეზიას“.

მოულოდნელი სრულებითაც არ ყოფილა, რომ მამა ადამის პროზული მეტყველებაც დიდი ოსტატობით არის აღბეჭდილი, რაშიც უმაღლეს გვარსმუნებს საკრალურ რიტყვად, შვიდად განწილული წინამდებარე ტექსტი „ხმა შუადღიდან (სიტყვები პროლოგითა და ეპილოგით)“.

მთის წყაროსავით კამკამა ამ იშვიათი ქმნილების ავტორი სენაკში მლოცველი ბერის მოკრძალებითა და გზნებით გვესიტყვება თავისი სამაგალითო ცხოვრების შუადღიდან, როდესაც ქრისტეს ხატად მიჩნეული, ყოველგვარი სიცოცხლის დასაბამად და მასაზრდობად ცაზე მზრუნავი უპირველესი მნათობი – მზე – უმაღლეს წერტილში იმყოფება და თავის ძალას დაუზოგავად, მთელი სისასებით ავლენს.

ცალკე სათქმელია, თუ რაოდენ მზრუნველობას იჩენს მამა ადამი უცხოეთში, კერძოდ, თურქეთში მცხოვრებ თვისტომთა, თანამოძმეთა მიმართ და ამაზე საქართველოსთვის თავშენიწერილი გმირის, ახმედ მელაშვილის გულის-შემძვრელი შინაგანი მონოლოგიც მეტყველებს, რომელიც ახლო მომავალში ბიოგრაფიულ რომანად უნდა იქცეს.

მამა ადამი ეკლესიის წმინდა კედლებსა თუ საჯარო გამოსვლებში ყოველთვის იმ წყაღავებად ჭეშმარიტებას ქადაგებს, რომ რელიგიის, მეცნიერებისა და ხელოვნების ერთმანეთისგან გათიშვა ყოველად დაუშვებელია, რადგან მათი შერწყმის გარეშე ღვთაებრივი ჰარმონია არ მიიღწევა.

ბიბლიის, მსოფლიოს უდიდეს თეოლოგთა და მეცნიერთა, შემოქმედთა საუკუნეებში გამოტარებულ სიბრძნეს ეფუძნება ის ურყევი შეხედულება, რასაც ენციკლოპედიური მასშტაბისა და განზოგადების, მრავალ დარგში მოპოვებული ცოდნის შემაჯამებელი წიგნის – „ბიოთექნიკა“ – შვიდი თავიდან ერთ-ერთში ვკითხულობთ:

„ადამიანის სხეული, მართალია, ენათესავება სხვა ცოცხალ არსებათა სხეულებს და მათი მსგავსია, მაგრამ ადამიანის სხეულის ღირსება შეუდარებლად დიდია ყველა სხვა არსებათა სხეულებთან შედარებით, ისევე როგორც ადამიანის სული შეუდარებლად აღმატებული ყველა იმ სულიერ არსებასთან შედარებით, რაც კი შემოქმედის სიტყვით შექმნილა დედამიწაზე...“

ამ მოკლე წინათქმებაში ცალკეული უმშვენიერესი ადგილების მოტანას განზრახ მოვერიდე, არ ჩავთვალო საჭიროდ; მტკიცედ ვარ დაზრუნებული – „ხმა შუადღიდან“ – ეს მეტად თავისებური და ახალი „თვალთა“ სხვებსაც ისეთ სიამოვნებასა და ნეტარებას აგრძნობინებს, როგორც მისი ნაკითხვისას თავად მე განვიცაადე.

ემზარ კვიციანი

და სიმშველ არც არასოდეს გაჰკარებია და ან ხომ ვეღარ გაბედავს და ვეღარაო.

შენ ლექსის სტრიქონები გამოყავდა რუდუნებით.

როცა წერ, კაცს ეგონება, ხელსაქმობსო! ჰო, თითქო ხეზე კვეთავ ან ქარგავ რასმეს. თვალს ისე მილულავ, ვითომ მთელი ქვეყნის ანგელოსები აქ მოფრენილან და იმათ უგდებ ყურსაო.

მაშინ მახსენდება, რომ მე და შენ ერთი და იგივე ლურჯი ფრინველი გვიყვარს, შურდულივით რომ ეშვება სიმაღლიდან მარადისობაში...

ჩვენც ჩიტები ვართ. ერთმანეთს ფრთებს ვუსწორებთ, დამტვრულ, ნატკენ, სისხლმემხმარ, ჯოჯუტ და უძინარ ფრთებს...

ხომ არ დაგავიწყდა, პატარავ, მთავარია – ვიფრინოთ! ჩვენ სხვა ჯიშისანი ვართ. ერთი კია – ისე და იქ უნდა ვიფრინოთ, მშობლიურ მიწას რომ დავეყრებდეთ სულ. ჩვენთვის ეს მიწაც ზეცაა. შორეთში ფრთები გვიძიმდება და ვარდნას ვინყებთ...

ვარდა სიკვდილმაც იცის. ოღონდ ამის არ გვეშინია! ჩვენ მხოლოდ იმის გვეშინია, მინას არ აცვდეთ, ქართულ მიწას. იგი ხომ დედაცაა! მერე როგორი მზრუნველი, როგორი თბილი და მოსიყვარულე. მთელი წინაპრები და იმედეები მისთვის არა გვეყავს მიზარებული?! ჩვენც დაგვიმარხავს და შეგვიტკობს, თუ ტყვიამ გვიჩია, ან დათვმა დაიგვიანა.

... გცივა, შვილო?

მოგიკვდეს მამა, თუ შენს გასათბობად ცის დასალიერისკენ გაფრინდეს და სული არ აუკუნესდეს: – აქ, ამ შორეთში რომ უსულოდ დავეწარცხო უჩემწინაპრის სისხლო, უცხო მიწას, რა მეშველებსო...

აკი, გითხარი, ჩემო გათომილო შვილო, ჩვენივენი ქართული მიწაც ზეცაა-თქო...

(გაგრძელება შემდეგ ნომერში)

ცხადია თუ სიზმარი – ვერ ვარკვევ. ბნელა და მინც ვხედავ. მსუბუქად მიფრინავ. ლივლივით მივიწვი. არ მიკვირს, რომ კედელში თავისუფლად გავცურე. ვინანე – მოემკვდარვარ და ეგ არის! ჩემს სხეულს, ერთდროულად, ვხედავ შორიდანაც, ახლოდანაც და შიგნიდანაც... თითქოსდა ვარ, ოღონდ უგულოდ. ამავე დროს, იგი ფეოტავს, მაგრამ შორეთში. მიდამო ნაცნობია... ფშავია. შუაფხვია. ლაღი იახსრის წმინდა მთაა. მომცრო ეკლესია, სადაც ასვენია ჩემი გული... რამხელა გაზრდილა! ნეტავ მკერდიდან როგორ ამოაღწია უენებლად? ამ სალოცავის ვიწრო კარში როგორღა შეეტია? მის გარშემო ვხედავ სიყვარულს და პერანგივით შემოპკვრია. უნეტარესი სიმშვიდეა. შიშები დახცილან. მიკვირს, თუმცა ძალიან არა – ფშავში ხომ ვარ, გული სალოცავშია, მაგრამ... აჭარაში, ბათუმის თავზე ვაკეთებ ირაოს... ჩემი ძველი მეგობრის, თამაზის სახლის ერთ უბნელეს, უფანჯრო ოთახში ვარ გამოტილი გულად... მოვრალმა გავიღვიძე. დამავიწყდა სად ვარ და დავასკვენი, რომ სამარეში, კუბოში ვავცილებდი... ახლა ხელებს ნელა ავწვი მალღისკენ და თუ ფიცარს შევახე, მაშასადამე – დამარხეს. თავისუფლად ვსუნთქავ... რაღა თქმა უნდა – ჩამოყლილი ჰაერით ვსულდგმოლობ... მთავარია! მთავარია, რომ სული არ მეხუთება, თორემ სიკვდილი აქ რა სახსენებელია? ხრჩობისა გვეშინია, არყოფნისა – არა! კიდევ კარგი, გული ჩემი, იახსრის უმშვენიერეს ეკლესიაშია, თორემ თავისას მომთხოვდა... უგულოდ ვიძირები სიმშვიდეში. სულ არ მენაღვლება – სად არის ხორცი, სად არის სული... დიახ! არსებობს სიტყვა „უსულგულო“, მაგრამ არ ვდარდობ... ამის მაგიერ, ჩამესმის ხალხურ საკრავთა ანსამბლის მიერ შესრულებული მუსიკა. გოგონები უკრავენ და ტირიან. ამათგან ერთი, მრავალი ათეული წელიწადია მიყვარს უსასრულოდ და მისი ხმა სულის ძაფებს მიწნავს... არც სიცოცხლეზე ვფიქრობ და არც სიკვდილზე...

გაოცებათა უკუნეთია. ვხედავ ჩემს მეუღლეს, შვილებს, მეზობლებს, ერთმანეთს ნაღვლიანად ესაუბრებიან. შაკებში გამოწყობილან და ხანდისხან ფაციფუცობენ... ყოველივე ნათელია, მაგრამ აქ რატომ დგანან ბაბუა-ბებიები, მამაჩემი და დედაჩემი, ამას ვერასოდეს ვეღარ ამოვხსნი! ანდა – ყველა ძალდი, ვინც ბავშვობიდან ჩვენ გვეყოლია, რატომ მიწოლილან კედელთან? ვითომ მეორედაც გარდავიცვალე? მახსოვს უცნობი მღვდელი, რომელიც მეკამათა: მეორე სიკვდილი არ არსებობსო. განრისხებულმა კინადამ ყურში წავავლე ხელი, მაგრამ... მშვიდად ვკითხე: მამაო, რატომ არ კითხულობთ სახარებას? რატომ არ იცი, რომ ითანეს გამოცხადებაში მეორე სიკვდილი რამდენჯერმეა ნახსენები?

განა ანაფოროსანმა არ უნდა იცოდეს რომ:

ვისაც ყური აქვს ისმინოს, რას ეუბნება სული ეკლესიებს – გამარჯვებულს ენება არ ექნება მეორე სიკვდილისაგან.

მოძღვარმა ხომ უნდა იცოდეს, რომ: ნეტარი და წმიდა ის, ვისაც აქვს წილი პირველ ადვანტში; მასზე ხელმწიფება არა აქვს მეორე სიკვდილს.

ბერმა ხომ უნდა იცოდეს, რომ: სიკვდილი და ჯოჯოხეთი ჩაყრილ იქნენ ცეცხლის ტბაში, ეს არის მეორე სიკვდილი, ცეცხლის ტბა.

მორჩილმა ხომ უნდა იცოდეს, რომ:

ხოლო მხდალთა და ურწმუნოთა, შებიღწულთა და მკვლელთა, მესავთა და გრძნულთა, კერპთაყვანისმცემელთა და ყველა ცრუთა ხედრი ტბაშია, რომელიც იწვის ცეცხლითა და გოგირდით, რომელიც მეორე სიკვდილია.

ვიცი, განა არ ვიცი, რატომაც ვარ საფლაოზე. დეკემბრის ქარია. წესით, იგი არ უნდა იყოს კუდიანი... თურმე, სასაფლაოს სეების ფოთლებიც ჩვეულებრივად კვდებიან... მეგობრის საფლავის ქვას დავცქერე. შუაზე გადატეხილა. ფოთოდან ძველებურად მიმზერს... ირგვლივ განძარცული იასამნებია. დაჟინებით შევცქერე. რასაც ვეძებ, ჭეშმარიტად ვიცი. იქნებ

ჯემალ დავლიანიძე

მეორე მოცე

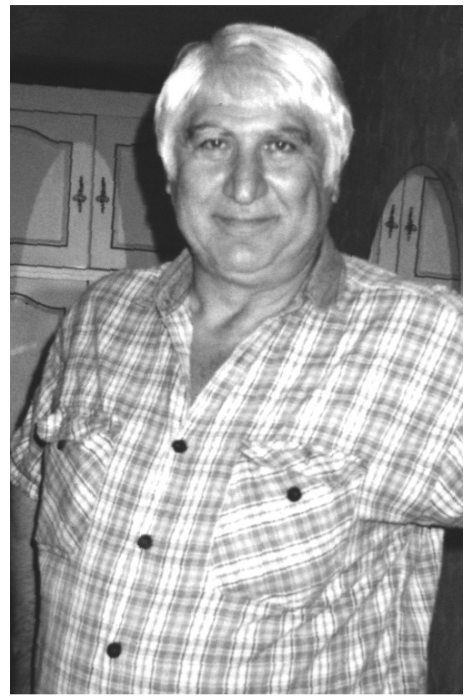
მრავალფეროვანი

იმითომ ვერ ვაგნებ, რომ სასაფლაოზე ბრძანდებიან? ბევრი არიან და ამხელა ფართობზე ნუთუ ერთმა მინც ვერ გამოიღო თავი? რატომ ვერ გამოიზაფხულა ამ ზამთრის დასაწყისში, უფსკრულისფერ და მართლაც შავ ღღეში? რაო, მისი ყვავილი განა არ ესაჭიროება პირველი სიკვდილით გარდაცვლილებს? საოცარია ღმერთმანი – ხუთ დეკემბერს, მინც და მინც განსვენებული საბჭოთა კავშირის კონსტიტუციის დღეს, რამ აყვავილა იასამანი ნაძალადვეში, ჩვენი ეზოს დამრეც ფერდობზე? თანაც, ოცდაათმეტრის მწკრივში, მხოლოდ თეთრმა იასამანმა გაიკეკლეუცა და ყოველგვარი შეცდომის გარეშე გაიფურჩქნა! ამის მიზეზს ვერც ვერასოდეს ჩავხვდები, მაგრამ ეკვლის უფლება რომ დავიტოვო, ვინმე რაიმეს მეტყვის საყვედურად? ჯერ ხომ ზესვასვენივარ და მინც ცოცხალი ვარ? საოცარია მოხვევთა კილოკავი! „ზესვასვენივარ“ და „ზესასვენივარ“ ჩემმა მეგობარმა, მოხვევებ, შალვა კახალიკაშვილმა ახსენა. დავიმახსოვრე და სიცოცხლის გაცოლებით მეტი უფლება მივანიჭე... მძებო და მეგობრებო, ჯერხნობით ზესვასვენივარ ანუ მიწის ზემოთ ვარ, თუმც მკვდარი გახლავართ სხეულთ, თორემ... ჰაეროვნად დავაბიჯებ მუხათგვერდში, წელში გადატეხილ საფლავექვას ვუმზერ... ნეტავ კი მხოლოდ ქარის ნახელავი იყოს.

ქარმა მტვერში გარეული წვიმის წვეთები შემომაყარა. ვიდაცის საფლაოვან შექნერი. სად არის წარწერა? გვარი – არა! სახელი – არა! ფოტო – არა! ვაჰ! ვინ ხარ ძიობილი! ასეთი ძვირფასი ქვით შეუმკათ შენი სამარე, არაფერი გაკლია და... ნუთუ ანდერძი დატოვე – არაფერი აღარ მინდა თქვენიო? ყოჩაღ შენ! ჯობრიანი, უფრო კი თავისნათქვამა ყოფილხარ, თუმც... წვიმა შეაშრა თუ არა, სტრიქონი დავლანდე: „მე აქ არა ვარ“. ავოე! როგორ თუ არა ხარ? მამ ეს ამხელა საფლაო რომ წამოუჭიძიათ შენს ჭირისუფლებს, რას ნიშნავს?

მივიხედ-მოვიხედე და საკუთარ თავს ვკითხე: ნეტავ ხომ არ დავივიწყე? არ მახსოვს, არაფერი გამიგია, მაგრამ ირგვლივაც ვერაფერ ვაიგო? შიშის ბუნჯაქლები დამეხვა... როგორ და რანაირად, კაცო? „მე აქ არა ვარო, რომ მეუბნები, მამ საით ხარ? ვითომ მომჩვენა? კულოსანზე კაცი რომ ფიქრს დაიწყებ, მკვდარი ხარ თუ ცოცხალი, მინც რაიმეს გაგიჩაღიჩებს... კეთილი ძმოსან, მკვდარი აქ, ამ საფლავეში არ არის, როგორც თვითონ ამბობს, მაგრამ სადღაც ხომ აუცილებლადაა? მეუბნება? დამცინის? და მე, კიდევ ამათი გასამახსარაველები ვარ? სიბრაზემ წამომიარა, მაგრამ ვფიცავ ყველა ჩემს გარდაცვლილს, ქვის გადამტვერვის სურვილი არ გამჩენია...

წვიმამ უმატა. მტვერმა იკლო. კვიპაროსს შევეფარე. გამეშებული გავცქერი უცნაურ სამარეს, რომლის გამგებელი, სახელად მკვდარი, მეუბნება – მე აქ არა ვარო... წვიმის ნაკადი შეწყდა თუ არა, ტანში გამცრა – სტრიქონს გაგრძელება ჰქონია. თავიდან ბოლომდე წავიკითხე: „მე აქ არა ვარ, შემოდგომის ვენახები მოუკრეფიათ.“ აუჰ! ეტყობა, ეს საბრალო,

ვამდა: „მე აქ არა ვარ, შემოდგომის ვენახები მოუკრეფიათ“.

ღარბაზში აღარ შევედი. წინ და უკან მიმოვივიარე... რა თქმა უნდა, არ მჯერა არა დღევანდელი დღისა, არც საღამოსი, არც შუალამისა, რომელიც უკვე ახლოვდება... ნაუმა მართლაც გამოჩნდა, გადამეხვია და მკითხა – ბიჭო, საიდან მოდიხარ, ხელები და სახე გაყინული გაქვსო. საშიში ვარ-მეთქი? – კითხე. გაცოცდა: მართლა მუხათგვერდში იყავი? კი, სასაფლაოზე... რატომ, მიზეზს ვერ გეტყვი... მოიცა, მოიცა, რას მღეროდნენ ახლა მუსიკოსები? ააა! „პატარა გორი დილია?“ ნეტავ რა მომივიდა? რატომ მოვიდევარ სასაფლაოდან? ნაუმ, ბიჭო, შენა ხარ? ვიდაცა მასხუბობს: ვინ არის ნაუმა? ამ შუალამისას, წესით და რიგით, შენ აქ არ უნდა იყო... ვინა ხარ, რას მესაუბრები? რატომ ძიძგილობთ? მოშორებიდან ნაღვლიანად იკითხეს; ხელი მოჭკიდეთ გასინჯეთ, ძვლები და თმა შერჩენილი აქვს თუ არა? უცბად მოვიანხრე: ამ ვირისთავებს სასაფლაოდან გამოქცეული მკვდარი ვვინივარ, მაგრამ... ამ ჩემს მეგობარს, კუბოების საამქროს უფროსს რაღა დამართა? ანდა მომღერლები რატომ მღეროდნენ საფლავეზე წაწერილ სიტყვებს? რატომ ვიყავი სასაფლაოზე? რატომ ვეძებდი ზამთარში აყვავებულ თეთრ იასამანს? რატომ მაინტერესებდა, ვინ ამსხვრევს მარმარილოს საფლავექვებს?

ვეძებ პასუხს და ჩამესმის ჩემი სამი გარდაცვლილი მეგობრის მიერ ნამღერი „ბერიკაცი ვარ ნუ მომკლავ“... არ ვიცი, რამდენ ხანს გაგრძელდა სიმღერა. არ მახსოვს, რა დროა. არ ვიცი – რომელი თვეა, მაგრამ ცხადივც მესმის დიალოგი: ძმაო, აქაურია? აქ ცხოვრობს? არ ვიცი მეგობარო, პირველად ვხედავ... მეც ახალი მოსული ვარ. მეზობლებიც ირიბად მიმზერენ. თან, მცივა და მეშინია...

სიჩუმეა. წამიერია... დაბოლოს, დარდინი პასუხია: პირველად ძნელია... ასეა... მერე მიჩვევი... განათლები... დაისვენებ და გეცოდინება სულ ყველაფერი, რისი გაგებაც მარადჟამს გაინტერესებდა... ასე იცის... ნუ გეშინია... რას იზამ, არც პირველი ხარ, არც უკანასკნელი... მთავარია ზეს არ ესვენო... დანარჩენი მეორმოცე მრავალფაშიერმა იცის...

ამ სიტყვებმა უცბად ამანთო. ჟრუანტელმა დამიარა. ხელები გამოთბა, ძველებურად გავთამამდი შარიაანად დავიძახე: მე თქვენი დედა, თქვენი!.. ვის ატყუებთ? სად არის ოცდაცხრამეტი მრავალფაშიერი? ვინმემ იცის? აბა, ადექით ახლა, თითოეული მათგანი მიმღერეთ, თორემ შუბლში ნახვრეტს გაგიკეთებთ! შეაგნეთ! სადღევრძელო გამაგონეთ! დალიეთ! გამაგონეთ... გამაგონეთ ეგ თქვენი ნაქები, მეორმოცე მრავალფაშიერი!

